

OMMAVIY TARTIBSIZLIKLARDA MILLIY GWARDIYA HARBIY XIZMATCHILARINING MUZOKARA OLIB BORISH KO‘NIKMASINI RIVOJLANTIRISHNING AMALIYOTDAGI AHVOLI

Abdurahmonov Azizbek Baxtiyor o‘g‘li

Jamoat xavfsizligi universiteti magistranti

Annotatsiya: Ushbu tezisda ommaviy tartibsizliklar uchun javobgarlik to‘g‘risidagi jinoiy qonun normalari muhokama qilinadi. Undan tashqari ushbu jarayonda milliy gvardiya harbiy xizmatchilarining muzokara jarayonlarini rivojlantirish masalasi ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: jamoat xavfsizligi, ommaviy tartibsizliklar, qirg‘in, o‘t qo‘yish, shaxsga nisbatan zo‘rlik ishlatish, jinoyat qonunining mazmuni, jinoyat qonunchiligini takomillashtirish

KIRISH

Ommaviy tartibsizliklar turli nazariy omillarga asoslanib, mustaqil nazariy tushunishni talab qiladi. Amaliyot shuni ko‘rsatadiki, bunday harakatlarga maqbul qarshilik ko‘rsatishning tarkibiy qismlaridan biri, uning sodir etilganligi uchun javobgarlikni nazarda tutuvchi, samarali ishlaydigan jinoyat va huquqiy normalarning mavjudligi hisoblanadi.

O‘zbekiston Respublikasining jinoyat qonunchiligida ommaviy tartibsizliklar tushunchasi aniq yoritilmagan va mazkur jinoyatni talqin qilish uchun hech qanday mezonlar keltirib o‘tilmagan. Ushbu normaning dispozitsiyasini o‘rganish ommaviy tartibsizliklar tushunchasining huquqiy ta‘rifi yo‘qligini, mazkur moddada faqat jinoyatning obyektiv tomonini tashkil etuvchi xatti-harakatlarni (zo‘ravonlik, o‘t qo‘yish va h.k.) batafsil keltiriladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI VA EMPIRIK TAHLIL

Ommaviy tadbir deganda, belgilangan tartibda davlat hokimiyati va boshqaruv organlari, jamoat birlashmalari, shuningdek, o‘zini-o‘zi boshqarish organlari tomonidan tashkil etilgan rasmiy tadbir (bayram sayllari, namoyishlar, mitinglar, majlislar, saylovlar, xalq hasharlari va hokazo)lar tushuniladi.

Eng avvalo, bezorilik hamda ommaviy tartibizliklar jinoyati orasidagi farq, birinchi navbatda, tajovuz obyektiga nisbatan farqlanadi. bezorilik obyektiga jamoat tartibi, ya’ni “ijtimoiy osoyishtalik, barkamol turmush sharoiti, fuqarolarning mehnati, dam olish, korxonalar, tashkilot, muassasalar faoliyatining barqaror ishlashini ta’minlovchi ijtimoiy munosabatlar”dir.

Ommaviy tartibsizliklar jinoyati orqali bezorilikdan ko‘ra ko‘proq ijtimoiy qadriyatlarga zarar yetkaziladi.

Ommaviy tartibsizliklarning obyektiv tomoni kengroq bo‘lib, bezorilik tarkibiga kirmaydigan qator harakatlarni o‘z ichiga oladi. Bularga ommaviy tartibsizliklar uyushtirish, shaxsni ommaviy tartibsizliklar uyushtirish yoki ularda qatnashishga tayyorlash, ommaviy tartibsizliklarga chaqiruvlar, shuningdek, fuqarolarga nisbatan zo‘ravonlikka chaqirish, qirg‘in qilish, o‘t qo‘yish, portlovchi moddalarni yoki boshqalarga xavf tug‘diradigan boshqa moddalar va narsalarni qo‘llash kiradi.

Ommaviy tartibsizliklarning obyektiv tomoni uch ko‘rinishda namoyon bo‘lishi mumkin, ularning har biri mustaqil jinoyat tarkibini tashkil qiladi: 1) ommaviy tartibsizliklarni tashkil yetish; 2) ommaviy tartibsizliklarda ishtirok etish; 3) mansabdor shaxslarning qonuniy talablariga faol bo‘ysunmaslik va ommaviy tartibsizliklarga, shuningdek fuqarolarga nisbatan zo‘ravonlikka chaqirish [15, B.18].

A.A.Abdulmonovning qayd etishicha, “shaxslararo asosda yuzaga kelgan guruh janjallarini ommaviy tartibsizliklar deb e’tirof etib bo‘lmaydi, bu o‘ziga xos odobsizlik belgilariga ega bezorilikdir. Ammo guruhdagi janjallar mavjud davlat organlari, hibsga olinganlarni ozod qilish, qirg‘in qilish, o‘t qo‘yish va boshqa shunga o‘xshash

harakatlar, tajovuzga aylangan holatlarda ommaviy tartibsizliklar sifatida baholanishi kerak [6, B.186] "

Bezorilik uchun qonun chiqaruvchi maxsus motivni nazarda tutadi, ya'ni jamiyatga aniq hurmatizlikni ifodalovchi jamoat tartibini qo'pol ravishda buzish siyosiy, mafkuraviy, irqiy, milliy yoki diniy adovat asosida sodir etilishi kerak.

Ommaviy tartibsizliklar uchun motiv har qanday bo'lishi mumkin: "shaxsiy yoki rasmiy munosabatlardan kelib chiqadigan dushmanlik, nafrat, hasad yoki bezorilik niyatlari[5, B.426], shuningdek, "siyosiy, separatistik motivlar [2, B.424]". Shuningdek, tartibsizliklar siyosiy, mafkuraviy, irqiy, milliy yoki diniy adovat yoki har qanday ijtimoiy guruhga nisbatan nafrat asosida sodir etilishi mumkin.

Yuqorida muhokama qilingan masalalar shundan dalolat beradiki, ommaviy tartibsizliklar jinoyati tarkibi qonun chiqaruvchi tomonidan shakllangan amaliyot va jinoyat qonunchiligining tizimli xususiyatini hisobga olgan holda batafsil qayta ko'rib chiqishni talab qiladi. Ushbu muammoli holat milliy gvardiya harbiy xizmatchilari tomonidan turli yo'llar bilan hal etiladi. Shulardan eng xavfsiz va tinchlikparvar yo'li muzokara ekanligi kelib chiqmoqda.

XULOSA VA MUNOZARA

Ommaviy tartibsizlikni oldini olish uchun bir qancha choralar ko'rish masalalari adabiyotlarda keng muhokama qilinadi. Birinchidan, bu jamoatchilik fikrini shakllantirish, zo'ravonlikka qarshi huquqiy ong va madaniyatni shakllantirish. Shu bilan birga, "zo'ravonlik" tushunchasi faqat jismoniy zo'rlik bilan cheklanmasligi kerak. Bolalarni zo'ravonliksiz jazolamasdan tarbiyalash, oiladagi va maktabdagi nizolarni tinch yo'l bilan hal qilish tajribasi kelajakda jinoiy zo'ravonliklarning oldini olishga xizmat qiladi. Shaxsga nisbatan badanga shikast yetkazish bilan bog'liq jazolarning taqiqlanishi ham bu borada muhim tarbiyaviy vosita bo'lishi mumkin. Mazkur jinoyatni oldini olish va nazorat qilish funksiyasi jinoiy adliya tizimiga va ayniqsa politsiyaga yuklatilgan. Namoyishlar paytida tartibsizliklar tez-tez ro'y berar ekan, asosiy masala zo'ravonliksiz madaniyatni targ'ib qilishdir. Fuqarolarning

siyosiy huquqlarini kengaytirish, ularning huquqlarini ta'minlash zarur. Fuqarolarning munozara va qarorlar qabul qilishda ishtirokini kuchaytirish lozim. Tadbirkorlar, siyosatchilar, olimlar, madaniyat arboblari, taniqli sportchilar - umuman olganda, taniqli odamlar o'zlarini xulqlari bilan namuna bo'lishlari kerak. Shu bilabirgalikda mazkur jinoyatning kelib chiqish sabablari, jinoyatning tarkibi, uni oldini olish masalalari ilmiy jihatdan keng tadqiq etilishi lozim. Huquqni muhofaza qiluvchi organlar faoliyatini tartibga soluvchi va (yoki) huquqbuzarliklarning ayrim turlariga, shu jumladan ommaviy tartibsizliklarga qarshi kurashuvchi ixtisoslashgan qonunlarni qabul qilish yoki amaldagi normativ-huquqiy hujjatlarga yangi bo'limlar (boblar) yoki alohida qoidalarni kiritish lozim. Torroq profilaktika yo'nalishiga ega bo'lgan bunday normativ- huquqiy hujjatlar sifatida tegishli “Jamoat joylarida tartibsizliklar va boshqa jinoyatlarning oldini olish to'g'risida”gi qonun loyihasini ishlab chiqishni taklif qilamiz.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Bagmet, Anatoliy Mixaylovich. “Массовые беспорядки как уголовно-правовое понятие”. *Vlast i upravlenie na Vostoke* (2012): 124–126.
2. Xoxrin S.A. Ommaviy tartibsizliklar: kontseptsiyani aniqlash muammosi // Vladimir yuridik institutining xabarnomasi. - 2009. - yo'q. 4. - S. 160-161.
3. O'zbekiston yuridik ensiklopediyasi / Nashr uchun mas'ul R.A. Muhitdinov va boshq.; mas'ul muharrir N. Toychiev. – T.: Adolat, 2010. – B. 704, 234.
4. Zakirovich, G. B. (2022). Service Parts of Speech as an Important Component of Advertising Text in Russian and Uzbek Languages (By the Material of Advertising in the Sphere of Medicine). *European Multidisciplinary Journal of Modern Science*, 3, 1-7.
5. Zakirovich, G. B. (2022). DISCOURSE ABOUT THE PECULIARITIES OF THE THEME OF MALE GENDER IN ADVERTISING TEXTS IN RUSSIAN AND UZBEK (ON THE MATERIAL OF MEDICAL VOCABULARY). *EUROPEAN JOURNAL OF MODERN MEDICINE AND PRACTICE*, 2(2), 4-8.

6. Zufarjonovna, J. G. (2022). BENEFITS OF USING WEB-QUEST TECHNOLOGY IN ENGLISH LESSONS AS FOREIGN LANGUAGE. *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH* ISSN: 2277-3630 *Impact factor: 7.429, 11*, 158-160.
7. Zufarjonovna, J. G. (2022). USING WEB-QUEST TECHNOLOGY IN ENGLISH LESSONS AS FOREIGN LANGUAGE. *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH* ISSN: 2277-3630 *Impact factor: 7.429, 11*, 161-164.
8. Жўраева, Г. З. (2022). БЎЛАЖАК ХОРИЖИЙ ТИЛ ЎҚИТУВЧИЛАРИНИНГ WEB-КВЕСТ ТЕХНОЛОГИЯСИ АСОСИДА АХБОРОТЛАРГА ТАҲЛИЛИЙ ВА ТАНҚИДИЙ МУНОСАБАТИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ТИЗИМИ. *BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI*, 2(10), 235-238.
9. Azimbayevna, D. G., & Vohidovna, X. X. (2021). FEATURES IN THE TRANSLATION OF MEDICAL TERMS. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 9(11), 470-474.
10. Azimbayevna, D. G., Qizi, G. J. Z., & Vohidovna, X. X. (2021). Peculiarities Of Translating Medical Terms. *Texas Journal of Medical Science*, 2, 6-9.